

کتابخانه‌های مرکزی مرکز ترویج امید

میثم رشیدی مهرآبادی

سرمدیر
قفسه کتاب

نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور در چند سال اخیر در راستای طراحی خدمات و برنامه‌های یک طرح بسیار بزرگ را با مدیریت جهادی و جوان‌گرایی آغاز و در آن اقدام به راه‌اندازی کتابخانه‌های مرکزی در سراسر کشور کرده است. هفدهم اسفند سال گذشته و همزمان با سالروز میلاد با سعادت قطب عالم امکان حضرت مهدی عجل... تعالی فرجه الشریف، دوازدهمین کتابخانه مرکزی ایران اسلامی در شهر مقدس قم با حضور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، دبیرکل و معاونان نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و جمعی از مدیران استانی و کشوری در کنار فعالان فرهنگی و کتابداران استان قم به بهره‌برداری رسید. دوازدهمین کتابخانه مرکزی ایران اسلامی نیز همانند شبکه وسیع ۳۸۰۰ کتابخانه عمومی کشور است که چند تفاوت شاخص دارد: اول این‌که مساحت آن چندین برابر یک کتابخانه عمومی است و این کتابخانه با ۳۵۰۰ متر مربع بنا شده است.

دوم این‌که تعداد منابع آن بسیار بیشتر از کتابخانه‌های دیگر است به‌گونه‌ای که مرجعیت منابع یک استان غالباً در کتابخانه‌های مرکزی تعریف می‌شود؛ البته در قم کتابخانه‌ای با عنوان آیت... العظمی سید علی خامنه‌ای از پنج کتابخانه استاندارد ایران وجود دارد که تعداد منابع آن بیشتر از کتابخانه مرکزی است.

سوم این‌که هر کتابخانه مرکزی، خدماتی را شامل می‌شود که واقعا فکری هم برای بسیاری از علاقه‌مندان به کتاب و کتابخوانی و حتی بسیاری از اساتید همین رشته، کمی سخت است که یک کتابخانه این خدمات را در اختیار علاقه‌مندان قرار دهد.

مخاطبان و اعضای کتابخانه‌های عمومی در کتابخانه عمومی محله در بهترین حالت می‌توانند از خدمات فرهنگی مرتبط با حوزه کتاب بهره‌مند شوند اما مدیران خلاق و جوان نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و ایده‌پردازان کتابخانه‌های مرکزی برای هر کدام از این کتابخانه‌ها، بیش از ۴۰ خدمت را تعریف کرده‌اند. به عنوان مثال در کتابخانه‌های مرکزی بخشی مختص کودک وجود دارد که اتاق اسباب بازی فقط یک قسمت کوچک آن است. در کنار این بخش، اتاقی به نام «اتاق انتظار والدین» نیز وجود دارد که خانواده‌های عیالوار به خوبی می‌دانند چه امکان حیاتی و مهمی است برای نوجوانان، بخشی به نام «اتاق علم» هست که محوریت آن آزمایش‌های علمی است و پر است از چیزهایی که توجه نوجوان را به خود جلب می‌کند. تازه برای سالمندان نیز بخش ویژه‌ای تعبیه شده است. بد نیست سری به یکی از این کتابخانه‌ها در استان خودتان بزنید تا ببینید نهاد کتابخانه‌ها، بدون هیچ ادعایی چه کار بزرگی را بی‌سر و صدا در کشورمان انجام داده است. خدمت به ناشنویان و ساختن دهانه از دیگر بخش‌های کتابخانه مرکزی قم است.

احداث کتابخانه مرکزی قم در سال ۱۳۹۸ از محل اعتبارات سفر رهبر معظم انقلاب در زمینی به مساحت ۲۵۰۰ مترمربع و زیربنای ۳۴۰۰ مترمربع، در سه طبقه آغاز و ساختمان آن توسط اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قم به عنوان مجری پروژه تکمیل شد. در سال ۱۳۹۹ با پیشرفت ۷۰ درصدی ساخت بنا، فرآیند تجهیز کتابخانه با توجه ویژه نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و با هزینه‌ای بالغ بر ۶۰ میلیارد ریال با تجهیزات و خدمات مدرن و به‌روز در سطح جهانی آغاز شد.

این کتابخانه با ظرفیت ارائه ۴۰ خدمت متنوع به ۱۰۰۰ نفر به صورت همزمان آغاز به کار کرد و هم اکنون با ۳۶ هزار نسخه کتاب بزرگسال و ۵۰۱۷ نسخه کتاب کودک، آماده ارائه خدمت به مردم قم است.

مخزن اصلی کتابخانه دارای ۳۳ هزار نسخه کتاب در موضوعات متنوع شامل دینی و مذهبی، روان‌شناسی، علوم کامپیوتری، علوم اجتماعی، علوم کاربردی، علوم محض، هنر، ادبیات، تاریخ و جغرافیاست و قابلیت گسترش تا ۶۰ هزار نسخه را نیز دارد. مخزن کتابخانه شامل بخش‌های خدمات فنی و آماده‌سازی، کمک درسی، مرجع و نوسودان است.

کتابخانه مرکزی قم در همین مدت کوتاه توانسته ۴۳۶۲ عضورا جذب کند که عدد قابل توجهی است. علاقه‌مندان همچنان می‌توانند شنبه تا چهارشنبه از ساعت ۷ و ۳۰ دقیقه تا ۲۱ و پنجشنبه‌ها از ساعت ۷ و ۳۰ دقیقه تا ۱۹ به خیابان امام خمینی (ره)، روبه‌روی پمپ بنزین مراجعه کنند.

گشت‌و‌گذاری

خیال

بعد از عنوان بزرگ کتابخانه مرکزی قم که روی کاشی‌های لاجوردی و روی ساختمان آجر سه سانت کتابخانه خودنمایی می‌کند، عنوان «میز خدمت»، مشخص‌ترین چیزی است که به استقبال مان می‌آید. با خانمی مهربان که پشت میز به نحو احسن پاسخگوی مراجعان است.

یک نیم طبقه کامل را هم گذاشته‌اند برای مطالعه و هفته‌نامه‌ها برای همه سلیقه‌ها. دو دست هم دو طرف اتاق قرار داده‌اند تا راحت بنشینیم.

گشت و گذار را از بالاترین نیم طبقه شروع می‌کنیم. جایی که قرار بوده دفتر مدیر کتابخانه باشد اما حالا تبدیل شده به جایی برای مطالعات گروهی با امکاناتی که نمی‌شود آنها را در این محله مستضعف‌نشین قم، تصور کرد. مدیر کتابخانه هم طبیعتاً دفتر و دستکی ندارد و لایه‌لای کتاب‌ها کارهایش را رتق و فتق می‌کند.

اینجا بخش کودک است؛ با یک فرق اساسی. تالار مطالعه دختران گذاشته‌اند. وارد که می‌می‌دهد؛ هم به خاطر خنکی هوا و هم به خاطر کلاه و خیال‌های شان شده‌اند.

بعد می‌رویم سراغ قرائت‌خانه یا سالن مطالعه (برادران). حق دارید بپرسید چرا اینجا خلوت است؟ سوال تان را با یک جمله جواب می‌دهم: چون هوا گرم است. دمای ۴۰ درجه‌ای قم را بدون کولر و پنکه نمی‌شود تحمل کرد و اینجا هنوز کولر ندارد.

گوشه‌های دنج را مادران گرفته‌اند. هم حواصا گندهای طلبگی تشکیل داده‌اند برای صحبت برای بچه‌های شان از کتابخانه بگیرند و بخوانند می‌گیرد. او هم می‌داند اینجا قم است.

اینجا هم شش اتاق خصوصی گذاشته‌اند برای محققان و نویسندگان که هیچ چیزی حواس شان را پرت نکند اما همان گرمای هوا، کار خودش را کرده. هیچ‌کس در این هوای دم کرده و داغ نمی‌تواند به راحتی بخواند و بنویسد.